

10 grudzień Światowy Dzień Praw Człowieka

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 30

Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Charakter praw i wolności i znaczenie:

- **Powszechny** - przysługują każdemu człowiekowi niezależnie od rasy, płci, przynależności do danej grupy społecznej, statusu majątkowego
- **Przyrodzony** - przysługują każdemu od chwili urodzenia, nie wynikają z woli państwa, a wywodzone są z istoty człowieczeństwa; państwo ich nie nadaje, a jedynie potwierdza
- **Niezbywalny** - przypisane są do każdej jednostki ludzkiej i nie można się ich zrzec
- **Niepodzielny** - wszystkie kategorie i generacje praw stanowią integralną i współzależną całość
- **Naturalny** - wynikają z samej istoty człowieczeństwa - mamy je, ponieważ jesteśmy ludźmi.

Prawa człowieka

* materialne - m.in.: prawo do życia, prawo do nauki, wolność słowa, wolność sumienia, wolność wyznania

* proceduralne - procedury i mechanizmy, które pozwalają nam domagać się realizacji naszych praw i wolności

Prawa i wolności osobiste:

- *zakaz dyskryminacji,
- *prawo do życia,
- *prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego,
- *zakaz tortur,
- *prawo do sądu,
- *zakaz arbitralnego zatrzymania, aresztowania lub wygnania,
- *ochrona życia prywatnego i rodzinnego,
- *prawo do azylu,
- prawo do obywatelstwa,
- *prawo do zawierania związku małżeńskiego i zakładania rodziny,
- *prawo własności,
- *prawo do wolności poglądów i wypowiedzi.

Prawa polityczne:

- * bierne i czynne prawo wyborcze,
- * wolność stowarzyszania się i zgromadzeń,
- * prawo zrzeszania się,
- * prawo dostępu do urzędów publicznych,
- * prawo do udziału w życiu publicznym.

Prawa ekonomiczne:

- * prawo do pracy,
- * prawo do wynagrodzenia,
- * prawo do słusznych warunków pracy,
- * prawo do tworzenia związków zawodowych.

Prawa społeczne:

- * prawo do świadczeń socjalnych i ubezpieczeń,
- * prawo do ubezpieczeń zdrowotnych,
- * prawo do wypoczynku,
- * prawo do ochrony zdrowia,
- * prawo do zabezpieczenia społecznego.

Prawa kulturalne:

- * prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym,
- * prawo do nauki,
- * prawo do swobodnych badań,
- * prawo do korzystania z osiągnięć rozwoju cywilizacyjnego,
- * prawo do wolności sztuki.

Prawa człowieka mają charakter uniwersalny,
przysługą każdej jednostce i służą ochronie ludzkiej
godności.

